

פרשת קורח במשנת הראי"ה

במדבר פרק טז, א-יא

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן:
ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים ושיאי עדה קראי מועד אנשי שם:
ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אליהם: רב לכם כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' ?
וישמע משה ויפל על פניו:
וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר:

בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו וקריב אליו:
זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו: ויתנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני ה' מחר והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש רב לכם בני לוי:
ויאמר משה אל קרח: שמעו נא בני לוי: המעט מכם פי הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבד את עבדת משפן ה' ולעמד לפני העדה לשרתם: ויקרב אתך ואת כל אחיך בני לוי אתך ובקשתם גם כהנה: לכן אתה וכל עדתך הנעדים - על ה', ואהרן מה הוא כי תלינו עליו:

ויאמר משה אל קרח: אתה וכל עדתך היו לפני ה' אתה והם ואהרן מחר: וקחו איש מחתתו ונתתם עליהם קטרת והקרבתם לפני ה' איש מחתתו חמשים ומאתים מחתת ואתה ואהרן איש מחתתו:
ויקחו איש מחתתו ויתנו עליהם אש ושימו עליהם קטרת ויעמדו פתח אהל מועד ומשה ואהרן: ויקהל עליהם קרח את כל העדה אל פתח אהל מועד וירא כבוד ה' אל כל העדה

וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל העדה לאמר העלו מסביב למשפן קרח דתן ואבירם:
ויקם משה וילך אל דתן ואבירם וילכו אחריו זקני ישראל: וידבר אל העדה לאמר:
סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספו בכל חטאתם:
ויעלו מעל משפן קרח דתן ואבירם מסביב ודתן ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם ונשיהם ובניהם וטפם:
ויאמר משה: בזאת תדעו כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי:
אם כמות כל האדם ומתנו אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני:
ואם בריאה יברא ה' ופיצתה האדמה את פיה ובלעה אתם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאלה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה':

ויהי ככלתו לדבר את כל הדברים האלה ותבקע האדמה אשר תחתיהם:
ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש:
וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל:

וילנו כל עדת בני ישראל ממחרת על משה ועל אהרן לאמר אתם המתם את עם ה':
ויהי בהקהל העדה על משה ועל אהרן ויפנו אל אהל מועד והנה כסהו הענן וירא כבוד ה':
ויבא משה ואהרן אל פני אהל מועד:
וידבר ה' אל משה לאמר: הרמו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם כרגע ויפלו על פניהם:
ויאמר משה אל אהרן: קח את המחטה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף:
ויקח אהרן כפף משה וירץ אל תוך הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן את הקטרת וכפר על העם: ויעמד בין המתים ובין החיים ויתעצר המגפה: ויהיו המתים במגפה ארבעה עשר אלף ושבע מאות מלבד המתים על דבר קרח:

אורות, ישראל ותחייתו פסקה טו

יסוד הרשעה, שהיא מתפצלת לעבודה זרה ולמינות, הוא בא לבצר מקום לסיגי החיים, למותרות המציאותיות שבהויה ובאדם, במוסר ובחפץ, במפעל ובהנהגה, לתן להם גודל ושלטון בתוך הטוב והקודש; לא לטהר את הקודש, כ"א לטמאו ולסאבו¹.

אמנם מקומה של עבודה זרה הוא מבחוס, עומדת היא במקום הזוהמא והמותרות המגושמות ומאופלות, ומבקשת את בצורם ואת שליטתם והתגברותם על כל תוכן קודש והתערבותם עמו בכל האפשרות.

גדולה ממנה היא הרשעה הצפונה הארסית של המינות, שהיא מחפשת לה פינה בעצם הקודש, "שממית בנדיים תתפש ויהיא בהיכלי מלך"².

מתאמצת היא להשאיר את כל זוהמת העולם, את כל הגסות הגופנית, ואת כל הנטיות הרשעיות האחוזות בגוף הגס, בפנימיות יסודיו החמריים, ולעלות עמו אל האושר של הקודש, שהוא מיד מתחלל ומסתאב בנגוע בו היד המסואבה³.

¹ סנהדרין דף סג עמוד ב: אמר רב יהודה אמר רב: יודעין היו ישראל בעבודה זרה שאין בה ממש, ולא עבדו עבודה זרה אלא להתיר להם עריות בפרהסיא

² מדרש משלי פרשה ל: שממית בידים תתפש. זה אדום שאין בכל השרצים שנואה כמותה, וכן כתיב ואת עשו שנאתי (מלאכי א ג). והיא בהיכלי מלך. אדום שהחריב בית המקדש

³ "כי הוא השלמנו אשר עשה את שניים (את היהודי ואת הגוי) לאחד והרס מחיצת הגדר בבטלו האיבה בבטלו את תורת מצוות בגזרותיהן ברא בנפשו את השנים לאיש אחד חדש ויעש שלום." (פאולוס באיגרת אל הארסיים ה' 14)
"ועתה עמדו נא החרות אשר שחרר אותנו יש"ו ואל תשובו להילכד בעול העבדות (של התורה והמצוות) הנה אני פאולוס אומר לכם כי אם תמולו (תעשו ברית מילה) לא יועיל לכם יש"ו: מעיד אני עוד הפעם בכל איש אשר ימול... נגזרתם מן המשיח אתם המצטדקים בתורה ונפלתם מן החסד... כי במשיח איננה נחשבת לא המילה ולא הערלה כי אם האמונה..." (אל הגלטיים ה' 1-4)

לא שעה ד' אל קין ואל מנחתו מפני הרשעה שהיתה בו אחוזה; אותו הרצח, שיצא אל הפועל אח"כ, היה גנוז וספון בכח גם בעת הבאת הקרבן מפרי האדמה, וקרבן זה תועבה הוא, הוא המגביר את כל כח רע, והחטאת הרובץ על הפתח הוא מתגבר ומתאמץ ע"י ריח הקודש שהוא קולט אל קרבו ומהפכו לתכונתו.

כה סובבת והולכת היא ה'קנינות' הרשעה, החפצה שטיטב בעיני ד', שד' ישעה אליה ואל מנחתה, ובחובה יודעת היא היטב, כי מאס ד' בה ופניה נופלים וחרה לה מאד וכעסה אגור בתוכה, ובכל עת מצוא הנה יד הרוצח מתגלה, צביון החטאת, שאליה תשוקתו של הדם הקיני, מתראה בכל תועבתו.

יסוד המינות, שלעגה על דברי חכמים ועשתה שמות בישראל פנימה, אשר אמנם מפני היד הגדולה מלאתי כח ד' אשר בחיי האומה לא הצליחה להרוס את השתות [הבסיס] בכל זאת הכינה לה קורים, אשר צלחו להיות לארג של מחסה כזב על פני עמים רבים. הוחלפה האלילות במינות. לא התוכן הפנימי הוטב, כ"א העמדה. התואר החצוני גוהץ כמעט, אבל המטרה אחת היא, לא לקדש את הרצון, את החיים, את העולם הגס ואת הפנימיות המהותית ע"י כל אותו הסדר המוכן לכך בעצת ד' הגדולה, שיסודה הוקבע בישראל, בגוי קדוש, ומהסתעפותיה יוכלו עמים רבים לינק, כל אומה לפי תוכנה, לפי מוסרה והכנתה הטבעית, ההיסטורית והגזעית, לפי השכלתה ומצבה הגיאוגרפי והכלכלי, וכל התכנים החברתיים והאישיים שלה המצטרפים לזה, לא זאת היא מגמתה.

הקנינות עשתה באדם את מעשה המפעל הקרחי בישראל. הקריאה של "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ד'" היתה קריאה לועגת לכל תוכן הקודש ולכל הרוממות וההכנה התוכית, הדרושה להעשות עד שיהיה הקודש מבוסס בחיים באמת, שיהיה מובטח מכל פגם וסאוב, שלא יהפך לרועץ ולצרה היותר גדולה של העולם.⁴ על כן הוכרח הדבר שירד חיים שאולה, להאבד מתוך הקהל ולהיות לעולם לאות לבני מרי, שלא יהיו עוד כקרח וכעדתו.

הקריאה אל כל העמים, השקועים בכל רפש הטומאה, בכל מעמקי הרשע והבערות, בתהומות החשך היותר מחרידות: "הנכם כלכם קדושים, כלכם בנים לד', אין הפרש בין עם לעם, אין עם קדוש ונבחר בעולם, כל האדם הוא קדוש בשוה". - זאת היא הקרחת האנושית, שהיא הקנינות החדשה שממנה סובל האדם, שממנה "נוע תנוע ארץ כשפור וְהַתְּנַדְּדָה כְּמִלּוֹנָה וְכָבֵד עָלֶיהָ פְּשָׁעָה וְנִפְלָה וְלֹא תִסֵּף קוּם" - עד אשר יפוח היום ויפקוד ד' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה.

עה"ק יפו ת"ו ב' שבט תרס"ז

ב"ה

בני ובתי אשוני עיני, יחיו ברב טוב.

קימוצי במכתבים מפני רפיון ידי מפני עניני טרדות שונות, שאינם כפי תכונותי וחפצי הפנימי, שאינם שייכים כלל לרוחי, וביד חזקה הנם מתפרצים לגבולי, ומבקשים את תפקידם ממני, מאיש שאינו יודע אותם ולא חפץ לדעתם- הם הגיעו גם אליכם ילדי החביבים, להסב לכם מורת רוח ממיעוט כתיבתי.⁵ אתם כבנים אהובים, תסלחו. אדמה שתכירו כמה לבני חפץ למלא רצונכם בכלל, ובפרט הרצון האידיאלי שלכם, להתענג בדברי, לחשוב אודותם, ואולי גם ללמדם.⁶ אבל המצב הסובב, יגרשני לפעמים תכופות מבית תענוגי, ונפשי קוטה לתשועת ד' שישבי לי ששון ישעי⁷ ויזמין לי רוח ומצב הגון למשאת נפשי.⁸

ההבדל, בתי היקרה, העיקרי שבין הנפשות של האישה והאיש, הוא רק ביחש אל צורך הלימודים. הספרים¹⁶ אינם מצד עצמם מזון טבעי לרוח האדם. הנם, הטובים שבהם סמי מרפא לאדם שכבר נחלה משנות קדם,¹⁷ "כי אני ד' רופאך".¹⁸ הרגש הפנימי הבריא, היוצא בטבעו הטהור על ידי חינוך בלתי נשחת, צריך הוא ללמד את האדם מה שיש בו די.¹⁹ הלב והמוח אינם מפסיקים את עבודתם אפילו רגע אחד בחיים, וכשהם ישרים, כל עבודתם²⁰ הטבעית והתמידית היא לימוד ותורה.²¹ ירדנו אמנם הרבה, נתעוותו המעשים, ונתדלדלו החיים,²² אם לא יתקוף החולי החומרי את כל בני האדם²³ שלא יוכלו לנהל את הסדרים הפיזיולוגיים שלהם בלא רופאים ורפואות מלומדות מן הספרים ומן ההשערות הבלתי בטוחות. אבל הרחוניות שבנו באה בכללה לזה המצב האומלל.²⁴ אנו מוכרחים לכלוא את ילדינו האהובים, משחר טל ילדותם, שעות רבות בכל יום, בחדרים בבתי ספר, לקשרם אל הספרים ואל האותיות,²⁵ כמו שאנו מוכרחים להכניס את החולים אל חדרי המשכב ואל תאי השמירה²⁶ הקשים של הרפואה הלימודית.²⁷

צדקה עשה הקב"ה עם עולמו, שחנן את האישה בינה יתירה כן האיש²⁸ על ידי מה שחושה הביתי הוא יותר עמוק, אף על פי שמצד זה דווקא אינו כל כך מתרחב כלפי חוץ. אין תועלת לאשת חיל להיות צופיה הליכות עולם של שרים ומלכים ומלחמותיהם האכזריות, שהם הוסיפו גם כן פרקים רבים בספרים, ויוסיפו להרבות עבודה לילדים הרכים,²⁹ להיקשר עוד יותר אל הכלוא, ובמידה לא מועטת להכניס ברוחם וזהמא של רצח ושנאת הבריות שמביא להחשיך את זוהר החיים.³⁰ אשת חיל פטורה

⁴ "כי מי שהוא ערל לא ימול את עצמו" (אל קרנים ז' ח')

"אהבו את אויבכם ברכו את מקלליכם כל אשר יכך על הלחי הימנית הטה אליו גם את האחרת" (מתי ה' לט)

⁴ תלמוד בבלי מסכת שבת דף ק"ב עמוד ב

אמר רבי זירא אמר רבא בר זימונא: אם ראשונים בני מלאכים - אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים - אנו כחמורים, ולא כחמורו של רבי חנינא בן דוסא ושל רבי פנחס בן יאיר, אלא כשאר חמורים.

היא מכל הקטטורופה הזאת,³¹ היא נוצרה להיות צופיה הליכות ביתה לפרש כפה לדל ואביון, להלביש ביתה שני,³² למען לא תירא משלג, לעשות מרבדים שש וארגמן. ואלה המעשים - יפים הם, נעימים הם, וריח לבנון ואידיאליות קדושה וטבעית מקיפים מכל צד.³³ אם היו החיים בריאים ושלמים, לא היה צורך אל השלמת התכונה הביתית היפה והענוגה, לשום לימוד כלל. אמנם כל כך נלקו החיים, כל כך אבד הלב הטבעי הישר שבאדם את הרגשתו, עד שאינו יודע איך למצוא את מנוחתו בהאוהל השאנן והשלטן, שהוא כולו חסד אהבה ונדבה. לפי ערך הנפילה, הנו צריכים לתמוך גם בידי בנותינו על ידי הרחבת הלימודים,³⁴ אבל חלילה לה לבת עדינה הנועדת להיות אשת חיל באמת,³⁵ וביותר בת ישראל שהאוהל הפנימי שלה עומד להיות מקדש קודש, להחליף את עולמה החי, על הספרים, את המזון על סמי המרפא. החוג הרחב של החברה האנושית, שהאיש קרוא לפי תכונתו לפי מעמדו הפיסיולוגי והפסיכי לעבודתו, הוא כבר כל כך חשוך עד שמבלעדי מאורות מופעים מן העליון, ובכלל מן חוץ להחיים,³⁶ לא יוכל לחדור לתוכו גם קו אור אחד. הוא כל כך חולה, עד שמזונו הוא סממניו, ולבושו חבישת שבר עצמותיו, הוא חייב ללמד, וצריך ללמוד. וכל מה שישקוד יותר על רפואתו, כה ילך ויתקדם עד שברבות הימים ישוב לאיתנו וחי חיי עין כפי התכונה השלמה והקדומה, עולם שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים. אבל העולם הפנימי, שהוא גדול ורחב גם כן למי שמסוגל להביט אל רבבות פרטיו המשמחים ומענגים כל נפש ישרה, הוא עודנו עומד ביחוד בישראל קרוב לטהרתו ואשרו הטבעי. והמהומה האירופית שכלאה גם כן את הבנות בכלא דמתקרי בית הספר, למבחר ימי עלומיהן, גורמת היא לגדל דורות חלשים ברוח ובגוף. מצד שני הצדדים שכלה בקרבם הַזיק האחרון של טבעיות קדשות וישרה, וממילא כשהבת הכבודה שכבודה פנימה פנימה באהלה, פנימה בחדרי לבבה, ששם יש עולם חי מלא ועדין משוכלל ומתוקן, מעין עולם הבא, היא שוכחת את ערכה,³⁷ או אכזריות טיפשות של גאוה-רמיה של הוריה משכיחות אותו ממנה, ומבקשים רק דוקא ללמדה כמובן בקביעות, לקשרה אל החדר, אל בית המרפא, אל הספר, הרי הוא כאילו מלמדה תפלות.³⁸

שלא עשני אשה. עם כל היתרון של האיש הפועל והרושם את רשמי השפעתו ומפעלותיו בחיים ובעולם, הנה יש לעומת זה ג"כ יתרון להאשה הנפעלת, שהיא עשויה בתכונה כזאת של קבלת רשמים, בזה שהפעולות והתעוררות המעשה העצמיות ירשם האדם על ידן בצמצום של כחו החמרי והרוחני, ויוכל לפעמים לסור עי"ז מהמגמה האלהית העליונה,

מה שא"כ התכונה הנפעלת של האשה כשהיא ישרה, היא עלולה להרשם ולהפעל מתכונת השפע של המעשה אשר עשה האלהים, מהתכונה הישרה, כאשר עשה את האדם ואת העולם, את התכן החמרי והרוחני שבהויה, ישר מכוון לרצונו העליון הפשוט והישר, וע"כ מברכת היא האשה בהודאה על חלקה הטוב: שעשני כרצונו.

